Pārresoru koordinācijas centrs

NACIONĀLAIS ATTĪSTĪBAS PLĀNS 2021. - 2027. GADAM

COVID-19 IETEKME UN NAP2027 ĪSTENOŠANA

Saeimas Ilgtspējīgas attīstības komisija

06.05.2020.

Saturs

1. COVID-19 un ilgtermiņa, vidēja termiņa un īstermiņa plānošana
2. NAP2027 korelācija ar COVID-19
3. NAP2027 papildināšana un īstenošana

Attīstības plānošanas hierarhija

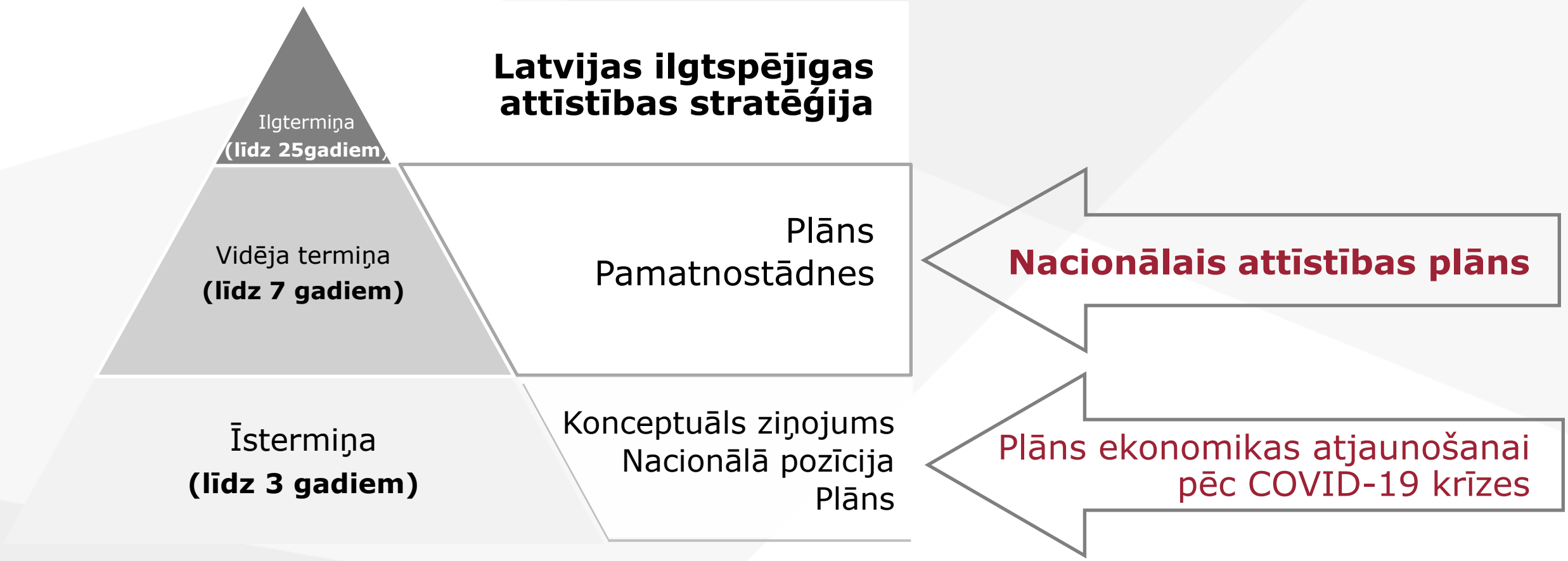

NAP2027 nav īstermiņa risinājums COVID-19 krīzes radīto seko novēršanai.
Tam tiek izstrādāti īstermiņa atbalsta instrumenti.

COVID-19 ietekme uz plānošanu

- **ES līmenī ilgtermiņa prioritātes fundamentāli nemainās, t.sk. darbs ar MFF**.
- ES un OECD dalībvalstis ir reaģējušas uz COVID krīzi, ieviešot **īstermiņa ekonomikas atbalsta programmas** un instrumentus krīzes seku mazināšanai, t.sk. stimulus ar ilgtermiņa ietekmi
- COVID-19 krīzes instrumenti ir **pasteidzinājuši nepieciešamību īstenot aktīvāku vidēja un ilgtermiņa politiku,** piemēram, tādās jomās kā **veselības aprūpe, sabiedrības drošība (t.sk. sociālā), izglītība, pētniecība un inovācija, digitālā ekonomika**
- *«...the present moment is **an opportunity to embed the structural changes** that have long been necessary to develop more sustainable, dynamic and inclusive economies...»* ***WEF Chief Economists Outlook April, 2020***

NAP2027 korelācija ar COVID-19

LATVIJAS NACIONĀLAIS ATTĪSTĪBAS PLĀNS

2021.– 2027. GADAM (NAP2027)

“Paradumu maiņa - ceļš uz attīstību!”

FUNDAMENTĀLIE PĀRMAIŅU VIRZIENI

VIENLĪDZĪGAS TIESĪBAS

- Ātra un taisnīga tiesa
- Uzticēšanās un saliedētība
- Gudra pārvaldība
- Personalizēti pakalpojumi

ATBILDĪGA LATVIJA

- Klimata neitralitāte - ”Zaļais kurss”
- Aprites ekonomikas principi
- Demogrāfijas izaicinājums

DZĪVES KVALITĀTE

- Energoefektīvs mājoklis
- Pilsētu un lauku mijiedarbība
- Vieglāk būt veselam

ZINĀŠANU SABIEDRĪBA

- Izglītība mūža garumā
- Kompetents darbaspēks
- Inovatīvi, moderni un eksportspējīgi uzņēmumi
- Medijprātība un kristiskā domāšana

NAP2027 stratēģiskie mērķi

Produktivitāte un ienākumi

ir galvenais konkurētspējas un izaugsmes nosacījums (investīcijas, inovācija, augstas pievienotās vērtības produktu radīšana, eksports, cilvēkresursi, pārvaldības procesi).

Reģionālā attīstība

ir pamats valsts ilgtermiņa līdzsvarotai izaugsmei. Panāksim reģionu sociālekonomisko atšķirību mazināšanos, radot apstākļus jaunu darbavietu un pakalpojumu izveidei, veicinot katram reģionam raksturīgo specializāciju, kompetences un izmantojot to raksturīgos resursus.

Vienlīdzīgas iespējas

ir svarīgākais sociālā taisnīguma elements ienākumu nevienlīdzības mazināšanai, lai ikvienam būtu līdzvērtīgas iespējas saņemt labu izglītību un kvalitatīvu veselības aprūpi, strādāt cienīgu darbu atbilstoši savām spējām un vēlmēm, augt un dzīvot drošā vidē un būt sociāli aizsargātam

Sociālā uzticēšanās

ir svarīgākais sabiedrības resurss un attīstības dimensija kopienu, uzņēmēju un pārvaldības sadarbības veidošanai un demokrātijas īstenošanai

NAP2027 stratēģiskie mērķi un COVID-19

Produktivitāte un ienākumi

- Nodokļu brīvdienas, eksporta kredītu garantijas, aizdevumi krīzes risinājumiem, dīkstāves pabalsti u.c. finanšu instrumenti
- Nodarbinātības veicināšanas pasākumi
- Ieguldījumi pētniecībā
- Uzņēmumu konkurētspējas šķēšļu analīze

Reģionālā attīstība

- Reģionālo ceļu atjaunošana
- Pašvaldību energoefektivitātes projekti
- Aizdevumi pašvaldību kapitālsabiedrībām pamatkapitāla palielināšanai
- Finansējums pašvaldībām uzņēmējdarbības un nodarbināto atbalsta projektiem
- Atbalsts lauksaimniekiem un pārtikas ražotājiem

Vienlīdzīgas iespējas

- Veselības aprūpes pieejamības un kvalitātes dominante
- Veselības aprūpes personāla atalgojums
- Minimālā ienākuma atbalsta sistēmas ieviešana. Riska grupu identificēšana un atbalsts
- "Primāri digitāls" principa ieviešana valsts un pašvaldību nodrošināmo pakalpojumu sniegšanā

Sociālā uzticēšanās

- Valsts dienestu reaģēšanas spēju stiprināšana
- Cilvēku savstarpējā sadarbība un līdzdarbība pārvaldībā ārkārtas situācijas apstākļos, sniedzot viens otram atbalstu
- Brīvprātīgais darbs, sociālā atbalsta tīkli – piegādes un pakalpojumi sociāli mazaizsargātākām iedzīvotāju grupām.

Stipras ģimenes, veseli un aktīvi cilvēki

Veiktie pasākumi krīzes radīto seku novēršanai:

- **piemaksas ārstniecības personām** un citiem nodarbinātajiem par darbu paaugstināta riska un slodzes apstākļos **(8 milj. EUR)**
- **individuālie aizsardzības un dezinfekcijas līdzekļi** NMPD, augstākā līmeņa slimnīcām un ĢĀ praksēm **(9,27 milj. EUR)**
- **pamatkapitāla palielināšana BKUS, PSKUS, RAKUS** ar COVID-19 saistīto izdevumu segšanai **(14,1 milj. EUR)**
- **psiholoģiskais atbalsts** medicīnas darbiniekiem, policistiem u.c.
- **vecāku pabalsta izmaksu turpināšana** līdz brīdim, kad persona sāk gūt ienākumus vai līdz ārkārtējās situācijas beigām **(6,32 milj. EUR)**
- **piemaksa pie dīkstāves pabalsta 50 EUR apmērā par katru apgādībā esošu bērnu (3,34 +2,09 milj. EUR)**
- pašvaldību izmaksāto **pabalstu iedzīvotājiem krīzes situācijā daļēja segšana**, nepārsniedzot 40 EUR/mēn. vienai personai trīs mēnešu laikposmā

NAP2027 paredz:

- Optimāla ārstniecības personu skaita nodrošināšana valsts apmaksāto pakalpojumu sektorā, **palielinot darba samaksu** un **attīstot citus motivācijas rīkus**
- **Uz rezultātu vērsta pakalpojumu apmaksas sistēma** (tarifu elementu pārskatīšana, attīstot DRG sistēmu)
- **Psihiskās un emocionālās veselības stiprināšana sabiedrībā**, īstenojot uz mērķa grupām orientētus profilakses pasākumus un intervenci **(>5,5 milj. EUR)**
- Ģimeņu labklājības veicināšana, **pārskatot valsts sociālos pabalstus un atlīdzības prioritāri jaunās ģimenēs**, daudzbērnu, viena vecāka ģimenēs un ģimenēs, kur kāds no vecākiem zaudējis darbspējas
- Nabadzības, materiālās nenodrošinātības un ienākumu nevienlīdzības mazināšana, pilnveidojot **minimālo ienākumu atbalsta sistēmu** (MIL, **124 milj. EUR)**

Zināšanas un prasmes personības un valsts izaugsmei

Veiktie pasākumi krīzes radīto seku novēršanai:

- **piešķirts papildus finansējums valsts pētījumu programmai Covid-19 slimības ierobežošanai (5 milj. EUR)**
- **skolēniem** nodrošinātas mācību programmas, nodarbību tēmu un mācību stundām attālināti nepieciešamie resursi, t.sk. **rasta iespēja apgūt mācību saturu** skolēniem ar dzirdes traucējumiem
- atbalstīta iniciatīva par 5000 viedierīču dāvinājumu skolēniem
- īstenots TV projekts **attālināta izglītības** procesa nodrošināšanai
- atļauts **atlikt** studiju un studējošā **kredītu atmaksu**, kā arī kredītam pielīdzināto stipendiju pamatsummas atmaksu uz termiņu līdz 6 mēnešiem
- valsts budžeta finansējumu 1. -4. klašu skolēnu brīvpusdienām pašvaldības varēs izmantot maznodrošināto un daudzbērnu ģimeņu bērnu ēdināšanai

NAP2027 paredz:

- **investīcijas pētījumu programmās un inovācijā (138 milj. EUR)**
- atbalsts **augstākās izglītības internacionalizācijai** un studējošo akadēmiskajai **mobilitātei (105 milj. EUR)**
- Latvijas zinātnieku dalība **«Apvārsnis»** programmā **(93 milj. EUR)**
- **ieguldījumi zinātnisko institūciju kapacitātē viedās specializācijas stratēģijas jomās (70 milj. EUR)**
- valsts budžeta finansējuma palielināšana zinātnei **(40 milj. EUR)**
- **zinātnieku ataudzei, finansējuma palielināšana topošajiem doktoriem (18 milj. EUR)**
- **jaunā mācību satura un pieejas vispārējā izglītībā ieviešana un labās mācību prakses izplatīšana** (**145** milj. EUR)
- Digitālās ekselences stratēģijas īstenošana **(100 milj. EUR)**
- energoefektīvas un videi draudzīgas profesionālās izglītības iestāžu un koledžu mācību vides veidošana **(66 milj. EUR)**
- pirmsskolas izglītības iestāžu pieejamības nodrošināšana **(62 milj. EUR)**
- **augstākās izglītības stiprināšana**, tai skaitā kultūrizglītības institūcijas **(57 milj. EUR)**
- **pedagoga profesijas attīstība un prestiža uzlabošana (57 milj. EUR)**
- atbalsts **pieaugušo izglītībai (32 milj. EUR)**
- studiju modernizācija un digitālo risinājumu ieviešana augstākajā izglītībā **(30 milj. EUR)**

Uzņēmumu konkurētspēja un materiālā labklājība

Veiktie pasākumi **uzņēmumu atbalstam un darbavietu saglabāšanai**

- **apgrozāmo līdzekļu aizdevums** līdz **1 milj. EUR**; paplašināts **eksporta kredītu garantiju** saņēmēju loks**; kredītu brīvdienu garantija** (kopējais garantijām pieejamais finansējums **50 milj. EUR); Pašu kapitāla fonds lielo uzņēmumu atbalstam**
- **atbalsts nodokļu jomā** (nodokļu samaksas termiņa pagarināšana, IIN atliktais maksājums, ātrāka PVN pārmaksas atmaksa); **atbalsts uzņēmumu nomas maksai**
- **dīkstāves pabalsti uzņēmumu darbiniekiem,** pašnodarbinātajiem (t.sk. autoratlīdzības saņēmējiem un mikrouzņēmuma nodokļa maksātājiem)
- **atbalsts darba devējiem darbnespējas lapu apmaksai**
- **nodarbinātības veicināšanas pasākumi,** t.sk. atbalsts darbaspēka kvalifikācijas pilnveidei un pārorientācijai

NAP 2027 paredz:

- nodrošināt/dažādot **finanšu instrumentus komersantiem** un sekmēt **kapitāla tirgus attīstību (252 milj. EUR)**
- pilnveidot darbaspēka **nodokļu un sociālās apdrošināšanas sistēmu**
- īstenot **aktīvās nodarbinātības pasākumus,** t.sk. bezdarbnieku, darba meklētāju un ekonomiski neaktīvo iedzīvotāju kvalifikāciju/prasmju paaugstināšanu **(114,5 milj. EUR)**; atbalstīt **kvalitatīvu darba vietu izveidi** un sociālās uzņēmējdarbības attīstību **(35 milj. EUR)**
- atbalstīt **inovāciju, tehnoloģijas, eksportu (142 milj. EUR)**; fokusēties uz **jomām ar visaugstāko izaugsmes potenciālu, integrāciju globālajās vērtību ķēdēs (58 milj. EUR), uzņēmējdarbības digitālo transformāciju (95 milj. EUR)**
- izveidot **5000 ekonomiski aktīvo uzņēmumu kopas monitorēšanas sistēmu** produktivitātes izmaiņu novērtēšanai

Kvalitatīva dzīves vide un teritoriju attīstība

Veiktie pasākumi krīzes radīto seku novēršanai:

- **atbalsts ceļu būvniecībai (75 milj. EUR)**
- **atbalsts "Starptautiskajai lidostai "Rīga"" (54,42 milj. EUR)**, palielinot uzņēmuma pamatkapitālu
- **atbalsta mehānismi uzņēmējiem (t.sk. reģionos)** (dīkstāves pabalsts, nodokļu brīvdienas, atvieglotas eksporta kredītu garantijas un aizdevumi krīzes risinājumiem, pašvaldību kapitālsabiedrībām – aizdevumi pamatkapitāla palielināšanai)
- **atbalsts lauksaimniekiem un pārtikas ražotājiem (45,5 milj. EUR)**
- pašvaldībām tiks piešķirts papildu finansējums **(150 milj.** EUR) **uzņēmējdarbības un nodarbināto atbalsta** projektiem
- papildu finansējums pašvaldību **energoefektivitātes** projektiem **(7,5 milj. EUR)**

NAP 2027 paredz:

- veidot **jaunus IKT risinājumus un pakalpojumus**, uzlabot iedzīvotāju un uzņēmēju digitālās prasmes **(219,4 milj. EUR)**
- atjaunot valsts galvenos **autoceļus**, reģionālos autoceļus, ielas **(702,1 milj. EUR)**
- atjaunot **reģionālos ceļus (300 milj. EUR)**
- atbalstīt **ostu un lidostu infrastruktūras** attīstību un darbības uzlabošanu **(54,1 milj. EUR)**
- veikt **ieguldījumus infrastruktūrā uzņēmējdarbības atbalstam**, produktivitātes celšanai, darba vietu radīšanai **(185,4 milj. EUR)**
- uzlabot pašvaldību **ēku energoefektivitāti (35,7 milj. EUR)**
- izveidot reģionālās izaugsmes fondu investīciju piesaistei
- **"Primāri digitāls" principa ieviešana pakalpojumu sniegšanā un veidošanā** (t.sk pašvaldību pakalpojumu sniegšanai)

Kultūra un sports aktīvai un pilnvērtīgai dzīvei

Veiktie pasākumi krīzes radīto seku novēršanai:

- **dīkstāves pabalsti** nepilnas darba slodzes pedagoģiskā vai radošā darba veicējiem, autoratlīdzības saņēmējiem
- kultūras jomā pieejami vienuviet apkopoti digitālie resursi - #Ēkultūra

COVID-19 izaicinājumi:

Kultūras pasākumu organizēšana, ievērojot drošības standartus

Fizisko aktivitāšu droša īstenošana ne tikai sporta aktivitāšu vietās

Atbalsta pasākumi tūrisma nozarei

NAP2027 paredz:

- Kultūras vērtību saglabāšana un pieejamība cilvēka dzīves kvalitātes veidošanā, t.sk. nodrošinot programmas "Latvijas skolas soma" ilgtspēju
- Unikālā Eiropas mēroga kultūras mantojuma atjaunošana, saglabāšana un pieejamība - **(68,7 milj. EUR)**
- Sportošanas pasākumu īstenošana
- Starptautisku sporta pasākumu organizēšana
- Augstu sasniegumu sporta attīstība
- Tūrisma attīstībai - jaunu produktu radīšanai – **(12,5 milj. EUR)**

Vienota, droša un atvērta sabiedrība

Veiktie pasākumi krīzes radīto seku novēršanai:

- **sabiedrības drošības un tiesībaizsardzības iestāžu reaģēšanas spējas stiprināšana (2,59 milj.)**, policistu pārbaudes, robežsardzes darbs.
- **atbalsts komercmedijiem – (2,04 milj. EUR)**, t.sk. satura veidošana drukātos medijos un internetā, TV un radio, preses piegādei ārkārtas situācijas laikā, elektroniskās apraides nodrošināšanai
- **pārvaldības efektivizācijai** Ministru prezidents uzdevis institūciju neizlietoto finansējumu virzīt Covid-19 seku mazināšanai; krasi pieauguši pakalpojumi elektroniskā vidē un īstenots attālināts darbs
- **tiesas efektivizācija** (esošo līdzekļu ietvaros) tiesas procesu attālinātajā režīmā pastiprināta aprobēšana, t.sk. personām ieslodzījumu vietās
- **uzlabota visaptverošā valsts aizsardzība ārkārtas situācijā,**

NAP2027 paredz:

- **valsts dienestu reaģēšanas spēju stiprināšana, (247,8 milj. EUR); cilvēku rīcībspējas stiprināšana (5,9 milj. EUR)**
- **Sabiedrisko mediju modernizācija un neatkarība, informatīvās telpas daudzveidības un cilvēku medijpratības stiprināšana (182,4 milj. EUR)**
- **Tiesībaizsardzības sistēmas pilnveide un pieejamība (46,9 milj. EUR)**
- **Publiskās pārvaldes efektivizācija (9,5 milj. EUR)**
- **Tiesiskuma un demokrātiskas valsts apziņas attīstība (6,7 milj. EUR)**
- **Sabiedrības pašorganizēšanās veicināšana (15,2 milj. EUR)**
- **Atbalsts jauniešiem, sabiedrības saliedētībai, nacionālajai identitātei, latviešu valodas lietojumam, efektīvai soda izpildei un personu reintegrācijai sabiedrībā, u.c.**

NAP2027 papildināšana un īstenošana

NAP2027 īstenošana faktiski ir uzsākta jau šobrīd

NAP uzraudzība un novērtēšana

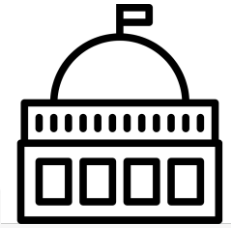

Noteicošā loma NAP2027 uzraudzības un novērtēšanas procesā ir **Saeimai.**

MK reizi divos gados **iesniedz izskatīšanai Saeimā ziņojumu** par Latvija2030, NAP2027 īstenošanu un valsts ilgtspējīgu attīstību.

Ziņojums tiek **izstrādāts sadarbībā ar nozaru ministrijām** un nevalstiskajām organizācijām. **Ziņojums informē sabiedrību** par progresu konkrētos valsts ilgtspējīgas attīstības virzienos.

NAP2027 ir **ietvertas indikatoru sasniedzamās vērtības 2024. un 2027. gadā.**

Tas ļaus **procesa vidū izvērtēt virzību** uz noteiktajiem mērķiem un nepieciešamības gadījumā **lemt par papildu uzdevumiem vai nepieciešamu resursu pārdali.**

NAP2027 ieviešana nozaru politikās un finanšu plānošanā

NAP2027 septiņu gadu stratēģiskos mērķus, prioritātes, uzdevumus un sasniedzamos rezultātus tālāk detalizēti izvērš nozaru pamatnostādnēs un veidojot darbības programmas pamatu- investīciju virzienus, kas ir Latvijas pozīcija ES daudzgadu budžeta 2021 – 2027 (MFF) sarunās.

Jo ātrāk būsim apstiprinājuši nacionālos plānošanas dokumentus, jo ātrāk varēsim uzsākt sarunas ar ES par Latvijas prioritātēm un investīciju vajadzībām, lai

(1) neveidotos fondu periodu finanšu pārrāvums

(2) investīciju programmas sekmētu COVID krīzes seku likvidēšanu

Covid-19 krīzes aktualizētās jomas, kurās nepieciešama rīcība tūlīt (1)

Veselības aprūpes un sabiedrības drošības jomā

- **cilvēkresursu piesaiste valsts apmaksāto veselības aprūpes pakalpojumu sektorā,**
- veselības aprūpes pieejamības un kvalitātes uzlabošana,
- veselības datu digitalizācija,
- veselības aprūpes un drošības iestāžu sadarbībspēja un gatavība katastrofām un krīzes situācijām,
- mērķtiecīgi ieguldījumi pētniecības attīstībā.

Sociālās aizsardzības jomā

- **minimālā ienākuma līmeņa nodrošināšana ikvienam sabiedrības loceklim,**
- **sociālā un psiholoģiskā atbalsta pieejamība**, īpaši krīzes situācijā esošiem iedzīvotājiem un mājsaimniecībām.

Covid-19 krīzes aktualizētās jomas, kurās nepieciešama rīcība tūlīt (2)

Tautsaimniecībā

- **valsts atbalsts kapitāla pieejamības veicināšanai uzņēmumiem**, lai tie ātrāk pārvarētu krīzes sekas un turpinātu izaugsmi;
- **stiprināt mērķtiecīgus ieguldījumus pētniecības attīstībā un inovācijā;**
- **tautsaimniecības digitālā transformācija,** izmantojot jaunās iespējas elektroniskajai komercijai un e-pārvaldei, jaunu nodarbinātības veidu izmantošanai, attīstot augstākas digitālās prasmes, augstas kvalitātes datu pārraides infrastruktūru un publisko pakalpojumu plašāku elektronizāciju;
- **aktīvās darba tirgus politikas spēja reaģēt uz īstermiņa bezdarba līmeņa pieaugumu;**
- ilgtspējīga darba tirgus politika un **elastīga mūžizglītības sistēmas veidošana**, nodrošinot iespēju darba ņēmējiem līdz ar jaunu prasmju un kompetenču apgūšanu sekmīgi iekļauties nākotnes darba tirgū

Pārresoru koordinācijas centrs

Ar atbildību par Latvijas nākotni!

Papildu informācija: www.pkc.gov.lv/nap2027

@LVnakotne

LATVIJAS NACIONĀLAIS ATTĪSTĪBAS PLĀNS

2021.– 2027. GADAM (NAP2027)

KOPĀ:
14,5
mljrd. EUR

PRIORITĀTES

10% Stipras ģimenes, veseli un aktīvi cilvēki
1,38 mljrd. EUR

9% Zināšanas un prasmes personības un valsts izaugsmei
1,28 mljrd. EUR

26% Uzņēmumu konkurētspēja un materiālā labklājība
3,53 mljrd. EUR*

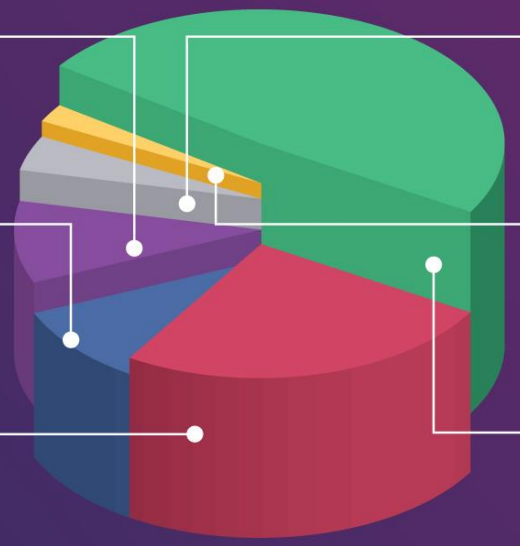

4% Vienota, droša un atvērta sabiedrība
600,52 milj. EUR

2% Kultūra un sports aktīvai un pilvērtīgai dzīvei
260,34 milj. EUR

49% Kvalitatīva dzīves vide un teritoriju attīstība
6,75 mljrd. EUR**

** no tiem 2,8 mljrd. EUR lauksaimniecības un zivsaimniecības fondi ** no tiem 2,37 mljrd. EUR Rail Baltica un 850 milj. EUR lauksaimniecības un zivsaimniecības fondi*